

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ศึกษาสมรรถนะการสอนศีลธรรมของพระสอนศีลธรรมตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต ๒” การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม โดยแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๑๗ คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย แล้วนำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ โดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way analysis of variance) และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญที่น้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.) ผลการวิจัยสามารถสรุป อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ อภิปรายผลการวิจัย

๕.๑.๒ ข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๒๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๗.๒ มีอายุ ๕๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๑๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๖ มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีลงไป จำนวน ๒๕๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๑ และมีประสบการณ์ในการทำงาน ๖-๒๐ ปี จำนวน ๒๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๑.๖ ตามลำดับ

๕.๑.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะการสอนศีลธรรมของพระสอนศีลธรรมตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต ๒

โดยภาพรวมมีระดับสมรรถนะการสอนศีลธรรมของพระสอนศีลธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๕๘$) เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า สมรรถนะการสอนศีลธรรมของพระสอนศีลธรรมตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต ๒ อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการผลิตและการใช้สื่อ ด้านเนื้อหาและหลักสูตร ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ส่วนด้านการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับน้อยกว่าทุกข้อ

๕.๑.๒.๑ ด้านเนื้อหาและหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะการสอนศีลธรรมของพระสอนศีลธรรมตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต ๒ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๖๑$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาสาระและจุดประสงค์ของวิชาพระพุทธศาสนา ความรู้ ความสามารถในการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม ความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๕๑ ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการสอนและการสร้างความร่วมมือในการจัดการแก้ไขปัญหาด้านการสอน ความรู้ความสามารถในการปรับเนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนาให้เชื่อมโยงกับสภาพสังคมในปัจจุบัน ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๕๑ ความรู้ความเข้าใจในการกำหนดหน่วยการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาให้สอดคล้องกับหลักสูตร ความรู้เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายการศึกษาตามนโยบายการศึกษาชาติ และความรู้ความเข้าใจในการกำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๕๑

๕.๑.๒.๒ ด้านการผลิตและการใช้สื่อ ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะการสอนศีลธรรมของพระสอนศีลธรรมตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต ๒ ($\bar{X} = ๓.๖๑$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความรู้ความสามารถในการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน ความรู้ความสามารถในการคิดค้นนวัตกรรมสื่อและนำไปใช้ประกอบการสอน ความรู้ความเข้าใจในการประยุกต์ใช้สื่อเทคโนโลยีประกอบการสอน ความรู้ความสามารถในการใช้ห้องปฏิบัติการส่งเสริมการเรียนรู้ ความรู้ความสามารถด้านการผลิตสื่อประกอบการจัดการเรียนรู้ ความรู้ความเข้าใจในการใช้แหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ความรู้ความสามารถในการส่งเสริมให้นักเรียนร่วมคิดค้น ผลิตปรับปรุงสื่อการสอนประกอบการเรียนรู้ ความรู้ความสามารถในการหาสื่อจากแหล่งต่างๆ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา ความรู้ความเข้าใจในการเลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสมในการประกอบบทเรียน และ ความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีประกอบการจัดการเรียนรู้

๕.๑.๒.๓ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะการสอนศีลธรรมของพระสอนศีลธรรมตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต ๒ พบว่า ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๕๙$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ความรู้ความสามารถในการกำหนดเนื้อหาที่เร้าความสนใจนักเรียนในขณะปฏิบัติการสอน ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติการสอนพระพุทธศาสนา ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการสอน ความรู้ความสามารถในการวางแผนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ความรู้ความเข้าใจในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อบุคลากรครูอย่างเป็นกัลยาณมิตร ความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาและอธิบายเนื้อหาได้ชัดเจนในขณะสอน ความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในขณะทำการสอน ความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น บรรยาย สาธิต แสดงบทบาทสมมติ

ความรู้ความสามารถในการนำหลักธรรมมาพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน และความรู้ความเข้าใจในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อนักเรียนอย่างเป็นกัลยาณมิตร

๕.๑.๒.๔ ด้านการวัดและประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะการสอนศีลธรรมของพระสอนศีลธรรมตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต ๒ ด้านการวัดและประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา ความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมการประเมินผลโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ความรู้ความเข้าใจในการออกแบบข้อคำถามได้ครอบคลุมพุทธานุสสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัย ความรู้ความเข้าใจในการเลือกรูปแบบการวัดประเมินผลให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์คะแนนการวิเคราะห์ข้อสอบ ความรู้ความเข้าใจในการประเมินผลตามสภาพจริง ความรู้ความเข้าใจในการสร้างเครื่องมือวัดประเมินผล ความรู้ความเข้าใจในการประเมินผลตามสภาพจริง ความรู้ความเข้าใจในการประเมินความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียนจากแฟ้มสะสมผลงาน และความรู้ความเข้าใจในการแปลผลและนำผลที่ได้ไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา

๕.๑.๓ ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะการสอนศีลธรรมของพระสอนศีลธรรมตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต ๒ มีระดับความคิดเห็นดังต่อไปนี้

๕.๑.๓.๑ ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต ๒ จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จำนวน ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหาและหลักสูตร ส่วนด้านการผลิตและการใช้สื่อ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผลไม่แตกต่างกัน

๕.๑.๓.๒ ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต ๒ จำแนกตามอายุ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จำนวน ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหาและหลักสูตร ส่วนด้านการผลิตและการใช้สื่อ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผลไม่แตกต่างกัน

๕.๑.๓.๓ ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต ๒ จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จำนวน ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหาและหลักสูตร ส่วนด้านการผลิตและการใช้สื่อ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผลไม่แตกต่างกัน

๕.๑.๓.๔ ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต ๒ จำแนกตามการศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณา

เป็นรายด้านก็ไม่มี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จำนวน ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหาและหลักสูตร ส่วนด้านการผลิตและการใช้สื่อ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผลไม่แตกต่างกัน

๕.๑.๓.๕ ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต ๒ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็ไม่มี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จำนวน ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหาและหลักสูตร ด้านการผลิตและการใช้สื่อ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผลไม่แตกต่างกัน

๕.๑.๔ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสมรรถนะการสอนศีลธรรมของพระสอนศีลธรรมตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต ๒

ผลการวิเคราะห์คำถามปลายเปิดจากแบบสอบถามของครู ได้เสนอปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะดังนี้

๕.๑.๔.๑ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสมรรถนะการสอนศีลธรรมของพระสอนศีลธรรมตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต ๒ พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการสอนศีลธรรม แบ่งเป็น ๔ ด้านดังนี้ ด้านเนื้อหาและหลักสูตร ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ทั้งไม่สามารถกำหนดโครงสร้างหลักสูตรได้ตามเป้าประสงค์ที่จะให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ด้านการผลิตและการใช้สื่อ ขาดความรู้ในการใช้เทคโนโลยี รวมทั้งขาดแคลนเทคโนโลยีในการสอน ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน นักเรียนไม่เชื่อฟัง ไม่สามารถควบคุมชั้นเรียนได้ดีเท่าที่ควรในขณะทำการสอน ด้านการวัดผลประเมินผล สถานศึกษาไม่มีระบบการวัดผลประเมินผลของสถานศึกษาแก่พระสอนศีลธรรม ทั้งไม่มีความรู้ความเข้าใจในการประเมินผลตามสภาพจริง และมีข้อเสนอแนะไว้ดังต่อไปนี้ วางแผนการทำงานให้พระสอนศีลธรรมอย่างเป็นระบบ และต้องมีนโยบายในการหาพระที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาปฏิบัติงานเพื่อให้การ สอนศีลธรรมมีสมรรถนะ สนับสนุนทุนในการซื้อเทคโนโลยีให้พระสอนศีลธรรม และจัดอบรมถวายความรู้แก่พระวิทยากรที่สอนศีลธรรมอย่างทั่วถึง พระสอนศีลธรรมควรมีการสอนแบบผ่อนคลาย ไม่ควรสอนแต่หลักธรรม ควรสอดแทรกความสนุกสนานอย่างอื่นเพื่อดึงดูดความสนใจของนักเรียน สถานศึกษาควรมีเจ้าหน้าที่วัดผลประเมินผลที่ชำนาญให้แก่พระสอนศีลธรรม และมีการประเมินผลอย่างจริงจัง เพื่อจะได้ทราบถึงความสำคัญของการเรียนการสอนหลักพุทธธรรม

๕.๑.๔.๒ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสมรรถนะการสอนศีลธรรมของพระสอนศีลธรรมตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต ๒ ด้านเนื้อหาและหลักสูตร พบว่า ขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ไม่สามารถ กำหนดโครงสร้างหลักสูตรได้ตามเป้าประสงค์ที่จะให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ขาดความรู้ในการวิเคราะห์ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๕๑” และความสามารถในการกำหนดหน่วยการเรียนรู้ วิชาพระพุทธศาสนาให้สอดคล้องกับหลักสูตรให้เชื่อมโยงกับสภาพสังคมในปัจจุบัน ขาดความรู้ความ เข้าใจในการวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๕๑ และมีข้อเสนอแนะไว้ดังนี้ ควร

วางแผนการทำงานให้พระสอนศีลธรรมอย่างเป็นระบบระเบียบ และต้องมึนโยบายในการหาพระที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาปฏิบัติงานทุกรูป ควรเพิ่มเนื้อหาการสอนพระพุทธศาสนาที่เป็นรูปธรรม และนักเรียนสามารถเข้าใจได้ง่าย ควรให้ครูผู้เชี่ยวชาญอบรมให้กับพระสอนศีลธรรมได้เข้าใจในการวิเคราะห์สูตร ตามหน่วยการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ควรมีการชี้แจงงานของครูผู้สอนในรายวิชานั้นๆ ให้กับพระสอนศีลธรรมรู้ลักษณะงาน เป็นแนวทางปฏิบัติให้ชัดเจนมากกว่านี้

๕.๑.๔.๓ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสมรรถนะการสอนศีลธรรมของพระสอนศีลธรรมตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต ๒ ด้านการผลิตและการใช้สื่อ พบว่า พระสอนศีลธรรมยังขาดความสามารถในการใช้ห้องปฏิบัติการส่งเสริมการเรียนรู้ พระสอนศีลธรรมยังขาด งบประมาณและความรู้ ความสามารถในการผลิตและการใช้สื่อ ความสามารถในการใช้ห้องปฏิบัติการส่งเสริมการเรียนรู้และความสามารถในการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา พระสอนศีลธรรมขาดความรู้ในการใช้เทคโนโลยีในการสอนรวมทั้งขาดเทคโนโลยีในการสอน และมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้ ควรมีจัดอบรมวิธีการใช้ห้องปฏิบัติการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับพระสอนศีลธรรมด้วย ควรมีแนวทางการแก้ปัญหาโดยสนับสนุนทุนในการซื้อเทคโนโลยีให้พระสอนศีลธรรม และจัดให้ความรู้แก่ พระวิทยากรที่สอนธรรมอย่างทั่วถึง ควรสนับสนุนทุนในการจัดหาเทคโนโลยีให้พระสอนศีลธรรมและจัดให้ความรู้แก่พระวิทยากรที่สอนธรรมอย่างทั่วถึง

๕.๑.๔.๔ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสมรรถนะการสอนศีลธรรมของพระสอนศีลธรรมตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต ๒ ด้านการดำเนินการสอน พบว่า พระสอนศีลธรรมยังขาดความรู้ ความเข้าใจสามารถในการสร้างความสนใจนักเรียนในขณะปฏิบัติการสอน นักเรียนไม่เชื่อฟังและไม่สามารถควบคุมชั้นเรียนได้ดีเท่าที่ควรขณะทำการสอน สอนเรื่องธรรมะทำให้นักเรียนไม่เชื่อฟัง ไม่สามารถควบคุมชั้นเรียนได้ดีเท่าที่ควรในขณะทำการสอนนักเรียนบางคนหลับ บางคนเล่น ขาดการประสานงานระหว่างครูผู้สอนในรายวิชาพระพุทธศาสนา ทำให้การเรียนไม่มีประสิทธิภาพ และมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้ ควรมีแนวทางการแก้ปัญหาโดยพระสอนศีลธรรมควรมีการสอนแบบผ่อนคลายเป็นการสอดแทรกความสนุกสนานอย่างอื่นเพื่อดึงดูดความสนใจของนักเรียน ควรมีเทคนิควิธีการสอนที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นทำให้นักเรียนเกิดสนใจในการเรียนธรรมมากยิ่งขึ้น และควรมีการชี้แจงงานของครูผู้สอนให้กับพระสอนศีลธรรมเพื่อให้สอดคล้องกับรายวิชาพระพุทธศาสนา

๕.๑.๔.๕ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสมรรถนะการสอนศีลธรรมของพระสอนศีลธรรมตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต ๒ ด้านการวัดผลประเมินผล พบว่า พระสอนศีลธรรมยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษาที่ไปสอนพระสอนศีลธรรมยังขาดความสามารถในการประเมินผลตามสภาพจริงของนักเรียนตามแผนการสอน พระสอนศีลธรรมยังขาดความรู้ความเข้าใจในการประเมินความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียนจากแฟ้มสะสมผลงาน พระสอนศีลธรรมยังขาดความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์คะแนนการวิเคราะห์ข้อสอบ ซึ่งมีแนวทางการแก้ปัญหาโดยสถานศึกษา ซึ่งมีแนวทางการแก้ปัญหาโดยสถานศึกษา และมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้ ควรมีการสร้างความรู้ความ

เข้าใจเกี่ยวกับระเบียบการวัดและประเมินผลขอสถานศึกษาที่ไปสอน ควรมีการประเมินผลการสอนของพระสอนศีลธรรมเป็นระยะๆและต่อเนื่องและมีการอบรมให้ความรู้ในกระบวนการประเมินผลตามสภาพจริงของนักเรียนตามแผนการสอน ควรสร้างความรู้ความเข้าใจในการประเมินความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียนจากแฟ้มสะสมผลงานโดยการประสานงานกับครูประจำชั้นของนักเรียนเป็นระยะ ควรมีเจ้าหน้าที่วัดผลประเมินผลที่ชำนาญให้แก่พระสอนศีลธรรม และมีการประเมินผลการเรียนการสอนอย่างจริงจังเพื่อจะได้ทราบถึงความสำคัญของการเรียนว่ามีผลลัพธ์มากน้อยเพียงใด

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาสมรรถนะการสอนศีลธรรมของพระสอนศีลธรรมตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต ๒ มีประเด็นที่น่าสนใจและสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

๕.๒.๑ ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะการสอนศีลธรรมของพระสอนศีลธรรมตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต ๒ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมีความรู้ความสามารถในด้านเนื้อหาและหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะการสอนศีลธรรมของพระสอนศีลธรรมตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต ๒ ใน ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหาและหลักสูตร ด้านการผลิตสื่อ ด้านการดำเนินการสอน และด้านการวัดผลประเมินผล ในภาพรวมมีสมรรถนะในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (เกื้อจิต ธีระกาญจน์)^๑ ได้ทำการศึกษาเรื่องสมรรถนะในปัจจุบันของผู้จัดการฝ่ายบริหารทรัพยากรบุคคลในกลุ่มธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย ผลการวิจัย พบว่า สมรรถนะของผู้จัดการฝ่ายบริหารทรัพยากรบุคคลของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย มีองค์ประกอบหลัก ๓ องค์ประกอบ คือ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และคุณลักษณะ (Attributes) และจะต้องมีความสามารถแต่ละองค์ประกอบดังนี้ องค์ประกอบที่ ๑ ด้านความรู้ (Knowledge) ผู้จัดการฝ่ายบริหารทรัพยากรบุคคลจะต้อง Technical Skill และ Focus on Customer องค์ประกอบที่ ๒ ด้านทักษะ (Skill) ผู้จัดการฝ่ายบริหารทรัพยากรบุคคลจะต้องมี Communication และ Teamwork และองค์ประกอบที่ ๓ คุณลักษณะ (Attributes) ผู้จัดการฝ่ายบริหารทรัพยากรบุคคลจะต้องมี Innovation, Leadership, Flexibility, Motivation, Building Relationship ผลการวิจัยพบว่าสมรรถนะโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก จึงยอมรับกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

๑. ด้านเนื้อหาและหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยมาก ($\bar{X} = ๓.๖๑$) ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก พระสอนศีลธรรมมีความตระหนัก และให้ความสำคัญกับหลักสูตรเป็นอย่างมาก เนื่องจากหลักสูตรเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของการศึกษาตลอดจนในปัจจุบัน มีการกำหนดให้สถานศึกษาจัดทำ

^๑ เกื้อจิต ธีระกาญจน์, สมรรถนะในปัจจุบันของผู้จัดการฝ่ายบริหารทรัพยากรบุคคลในกลุ่มธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย, วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจ, (มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๕๕). บทคัดย่อ

หลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา (Stakeholder) ดังนั้นสถานศึกษาจึงมีการให้ความรู้ และร่วมกำหนดหลักสูตรกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องดังกล่าว อย่างไรก็ตาม จากการพิจารณารายชื่อ พบว่า ความสามารถในการกำหนดหน่วยการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาให้สอดคล้องกับหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก สถานศึกษาในปัจจุบัน สามารถกำหนดหลักสูตรที่สอดคล้องเหมาะสมกับสถานศึกษาได้เอง การกำหนดหลักสูตรดังกล่าว ทำให้พระสอนศีลธรรม เกิดความสับสน สารเนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนาตามหนังสือที่โรงเรียนมอบหมายให้ไม่เพียงพอกับเนื้อหาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ต้องใช้คู่มือ ตำราหลายเล่ม รวมทั้งเนื้อหาสาระวิชาพระพุทธศาสนามีมาก จึงทำให้พระสอนศีลธรรมในสถานศึกษากำหนดหน่วยการเรียนรู้ได้ไม่ครอบคลุมตามหลักสูตรสถานศึกษาที่กำหนดขึ้นสอดคล้องกับ **พระราชรัตนมงคล** (มนตรี ยางอิสาร)^๒ ที่กล่าวว่า ถึงแม้จะมีหน่วยงานต้นสังกัดจัดอบรมเรื่องการผลิตสื่อให้แต่พอมายังโรงเรียนแล้วก็ไม่มีความรู้ เครื่องมือให้เลย แต่พระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาบางรูปก็มีความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม และมีความรู้ทางเปรียญธรรม จึงทำให้มีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาสาระแก่นของพระพุทธศาสนาได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม สถานศึกษา หรือผู้บริหารโครงการพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา ควรนำข้อดีดังกล่าว มาส่งเสริมความรู้ ความสามารถของพระสอนศีลธรรมให้มีความสามารถในการประยุกต์หัวข้อธรรมที่สอนให้เชื่อมโยงกับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

๒. ด้านการผลิตและใช้สื่อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากอันดับสองที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากเนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนา เป็นความรู้ที่บริสุทธิ์เป็นความจริงที่ต้องปฏิบัติแล้วจะเกิดผล การสอนในสถานศึกษาเป็นเพียงการให้ความรู้ในเนื้อหาวิชาการเป็นส่วนใหญ่นักเรียนจากการปฏิบัติจริงและการนำนักเรียนไปศึกษานอกสถานศึกษา เนื่องจากพระสอนศีลธรรม ไม่ได้มีบทบาทหน้าที่เต็มรูปแบบเหมือนบุคลากรครูในโรงเรียน การนำนักเรียนไปยังแหล่งเรียนรู้จึงเป็นไปได้ยาก เนื่องจากติดขัดที่ระเบียบของทางราชการ การพานักเรียนไปยังแหล่งเรียนรู้จึงต้องผ่านหลายขั้นตอน ทำให้พระสอนศีลธรรมไม่ต้องการยุ่งยาก จึงมีการนำนักเรียนไปยังแหล่งเรียนรู้บ่อย นอกจากนั้น พระสอนศีลธรรมบางรูปไม่ได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุฝึกสอนและสอบ เนื่องจากไม่ได้เป็นบุคลากรครูในโรงเรียน การจัดซื้อวัสดุในการผลิตสื่อจึงเป็นหน้าที่ของพระสอนศีลธรรม ซึ่งบางรูปก็ไม่มีปัจจัยเนื่องจากรายได้ของพระขึ้นอยู่กับภารกิจนิมนต์ เมื่อพระสอนศีลธรรมมาปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาทำหน้าที่สอนศีลธรรม จึงทำให้ไม่ได้รับกิจนิมนต์ ก็ไม่มีปัจจัย เงินปัจจัยที่ได้ก็มีเพียงค่าตอบแทนที่ได้จากการปฏิบัติหน้าที่พระสอนศีลธรรมเท่านั้น สอดคล้องกับ **ณัฐิกา ลิ้มเฉลิม**^๓ ที่กล่าวว่า ปัญหาที่สำคัญในด้านการเรียนการสอนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธคือ การผลิตสื่อทางพระพุทธศาสนาที่ขาดความน่าสนใจ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก การสร้างหลักสูตรวิชาพระพุทธศาสนาของสถานศึกษาต่างๆ นั้น

^๒ พระราชรัตนมงคล (มนตรี ยางอิสาร), “ความคิดเห็นของครูพระสอนศีลธรรมเกี่ยวกับการปฏิบัติงานสอนในโรงเรียนเขตกรุงเทพมหานคร”, **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ, ๒๕๔๗),

^๓ ณัฐิกา ลิ้มเฉลิม, การศึกษาสภาพการดำเนินงานตามแนวโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต ๑, **สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๙),

สถานศึกษายังขาดผู้เชี่ยวชาญวิชาพระพุทธศาสนาร่วมสร้างหลักสูตร และผลิตสื่อที่หลากหลายให้ทันสมัย การผลิตสื่อทางพระพุทธศาสนาไม่ได้รับการสนับสนุน สื่อทางพระพุทธศาสนาที่มีอยู่ หรือการถ่ายทอดหลักธรรมหรือการเทศน์ของพระวิทยากรยังเป็นภาษาที่ยากต่อการเข้าใจ การผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์ เทปเสียงและวีดิทัศน์ ที่ใช้ในการเผยแพร่พระพุทธศาสนายังไม่เป็นไปอย่างต่อเนื่องทำให้สื่อการสอนขาดความน่าสนใจนั่นเอง

๓. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด และมีระดับปัญหาลำบากกลางตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก เมื่อพิจารณาเกณฑ์ในการคัดเลือกพระสอนศีลธรรมตามประกาศของกรมการศาสนา ซึ่งกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะเข้าสอนศีลธรรมในโรงเรียนว่า จะต้องสำเร็จการศึกษา นักธรรมชั้นเอก หรือประโยค ๑-๒ ขึ้นไป หรือสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง ๒ แห่ง หรือเป็นพระครูสัญญาบัตรชั้นตรีขึ้นไป ซึ่งคุณสมบัติดังกล่าวเป็นการบ่งชี้ว่าพระสอนศีลธรรมรูปนั้น เป็นผู้มีความรู้ในทางพระพุทธศาสนาอยู่แล้ว ดังนั้นในการดำเนินการสอนจึงมีระดับปัญหาน้อยที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น บรรยายสาธิต แสดงบทบาทสมมุติ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ความสามารถในการวางแผนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบางรูป มีหน้าที่ทำการสอนเฉพาะที่สถานศึกษาเป็นผู้กำหนดเนื้อหาสาระให้พระสอนศีลธรรมไม่ได้มีบทบาทหน้าที่ในการร่วมวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา ได้รับเพียงหนังสือแบบเรียน และแบบฝึกหัด และให้พระสอนศีลธรรม ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองนอกจากนี้พระสอนศีลธรรม ไม่ต้องอยู่ภายใต้กฎ ระเบียบ ของสถานศึกษา เหมือนบุคลากรครูทั่วไป จึงไม่ได้รับการนิเทศติดตามการสอน ประกอบกับพระสอนศีลธรรมไม่ได้มีความรู้ในสาขาวิชาซึ่งครูโดยเฉพาะ มีอายุมาก และพระส่วนใหญ่จะเคยชินกับการเทศน์ ซึ่งเปรียบเหมือนการให้ความรู้โดยการบรรยาย จึงทำให้ขาดความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายพระสอนศีลธรรมจำนวนมาก สอนโดยการบรรยาย อาศัยตำรา และให้นักเรียนท่องจำ เช่น ท่องจำพุทธประวัติ วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ใช้วิธีการสอนที่ไม่เอื้อให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ ทำให้นักเรียนเบื่อหน่าย นอกจากนี้สถานศึกษาไม่ได้กำหนดให้พระสอนศีลธรรมต้องทำแผนการสอนไม่ได้อบรมถวายความรู้ให้แก่พระสอนศีลธรรม การจัดทำแผนการสอนเป็นหน้าที่ของครูที่รับผิดชอบวิชาพระพุทธศาสนา ร่วมกับพระสอนศีลธรรม พระสอนศีลธรรมหลายรูปจึงถ่ายทอดความรู้เฉพาะเรื่องที่มีความรู้ตามที่ได้ศึกษาในพระธรรม เช่น พุทธประวัติพิธีกรรมทางศาสนา และการนั่งสมาธิ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ **พรชูลี อาชวอวราง และคณะ**^๔ พบว่า พระสอนศีลธรรมจำนวนมากสอนโดยการบรรยาย อาศัยตำรา และให้นักเรียนท่องจำข้อเท็จจริง เช่น วันวิสาขบูชาตรงกับวันขึ้นกี่ค่ำ วันมาฆบูชา มีพระสงฆ์มาประชุมกี่รูป เป็นต้นใช้วิธีการสอนเหมือนการสอนวิชาประวัติศาสตร์โบราณ ไม่เอื้อให้เด็กเกิดการคิดวิเคราะห์ทางศีลธรรม จริยธรรม ทำให้เด็กเบื่อหน่ายในการเรียน

๔. ด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}$ ๓.๕๓) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความสามารถในการประเมินผลตามสภาพจริง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก พระ

^๔ พรชูลี อาชวอวราง และคณะอื่นๆ, รายงานฉบับย่อ โครงการศึกษาวิจัย การศึกษาทบทวนโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.dra.go.th/>. [วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๘].

สอนศีลธรรมส่วนใหญ่ไม่มีความรู้พื้นฐานในวิชาชีพครู เนื่องจากไม่ได้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาครู ศาสตร์ หรือมีใบประกอบวิชาชีพครู รวมทั้งมีความรู้ทางโลกในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และไม่ได้เข้ารับการอบรม เนื่องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ได้ถวายความรู้ด้านการวัดผลประเมินผล หรืออาจมีแต่น้อยและไม่ต่อเนื่อง และเมื่อพิจารณาเกณฑ์ในการคัดเลือกพระสอนศีลธรรม ตามประกาศของกรมการศาสนา ซึ่งกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะเข้าสอนศีลธรรมในโรงเรียนว่า จะต้องสำเร็จการศึกษานักธรรมชั้นเอก หรือประโยค ๑-๒ ขึ้นไป หรือสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง ๒ แห่ง หรือเป็นพระครูสัญญาบัตรชั้นตรีขึ้นไป ซึ่งคุณสมบัติดังกล่าวไม่ได้เป็นตัวบ่งชี้ว่าพระสอนศีลธรรมรูปนั้นมีความรู้ ความสามารถในการวิชาชีพครู แต่เป็นการบ่งชี้ว่าพระสอนศีลธรรมรูปนั้น เป็นผู้มีความรู้ในทางพระพุทธศาสนาเท่านั้น เนื่องจากวิชาชีพครูต้องประกอบด้วยความรู้ และทักษะความชำนาญเฉพาะทางในการจัดการเรียนการสอนและถ่ายทอดความรู้ ส่วนการกำหนดคุณสมบัติข้อที่ว่าต้องสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง ๒ แห่ง นั้นก็ไม่ได้บ่งชี้ว่า พระที่มีคุณสมบัติดังกล่าวมีความรู้ความสามารถด้านวิชาชีพครู เนื่องจากมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง ๒ แห่ง ก็ได้มีการจัดการเรียนการสอนเฉพาะสาขาครูศาสตร์เท่านั้น และการกำหนดคุณสมบัติก็มีได้ระบุให้รับเฉพาะพระที่มีวุฒิความรู้ด้านครูศาสตร์บัณฑิต แต่เป็นเพียงภาพกว้างที่กำหนดรับเฉพาะผู้จบปริญญาตรีเท่านั้น ดังนั้นจึงไม่สามารถบอกความรู้ความสามารถของพระสอนศีลธรรมในด้านวิชาชีพครูได้ในการปฏิบัติงานสอนจึงอาจเกิดปัญหา โดยเฉพาะการวัดผลประเมินผลที่ต้องการความรู้ ความชำนาญ และทักษะในการปฏิบัติอย่างมาก เพื่อให้การวัดผลประเมินผลครอบคลุมในทุกด้านทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย สอดคล้อง **พระมหาสมศักดิ์ ศรีบริบูรณ์**^๕ ที่ทำงานวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางในการพัฒนาสมรรถภาพการสอนของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูพระสอนศีลธรรมมีความต้องการพัฒนาสมรรถภาพการสอนด้านการวัดผลประเมินผลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากครูพระส่วนใหญ่ไม่ได้มีความรู้พื้นฐานในวิชาชีพครูมาแต่เดิม เนื่องจากไม่ได้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาครูศาสตร์ กิจกรรมการพัฒนาต่างๆ ที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดขึ้นเพื่อถวายความรู้ด้านการวัดผลประเมินผลแก่ครูพระอาจไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ไม่ต่อเนื่อง ส่วนข้อความรู้ ความเข้าใจในการวิเคราะห์คะแนน การวิเคราะห์ข้อสอบ มีค่าเฉลี่ยรองลงมาที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากการวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสอบถามปลายเปิดยังพบว่า พระสอนศีลธรรมบางรูป ไม่ได้ทำการออกข้อสอบ หรือวิเคราะห์ข้อสอบ เพื่อการวัดผลประเมินผลด้วยตนเอง แต่ให้บุคลากรครูที่รับผิดชอบในสาระ/กิจกรรมพระพุทธศาสนา เป็นผู้รับผิดชอบแทน จึงทำให้พระสอนศีลธรรม ขาดประสบการณ์ขาดความรู้ ความเข้าใจในการออกข้อสอบ การวิเคราะห์ข้อสอบ หรือการวัดผลประเมินผล พระสอนศีลธรรมจึงทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ช่วยสอนเท่านั้น จากสภาพที่กล่าวมาข้างต้น จึงทำให้พระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา มีปัญหาด้านการวัดผลประเมินผลอยู่ในระดับมาก อย่างไรก็ตาม จากการวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสอบถามปลายเปิดพบว่า ถึงแม้หน่วยงานต้นสังกัดจะให้ความรู้เรื่องการดำเนินการสอน แต่จากการสำรวจสอบถาม

^๕ พระมหาสมศักดิ์ ศรีบริบูรณ์, “ศึกษาแนวทางในการพัฒนาสมรรถภาพการสอนของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตกรุงเทพมหานคร”, **ปริญญา นินพธ์การศึกษามหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๓),

พบว่า พระสอนศีลธรรมให้ความสำคัญเข้าร่วมประชุมน้อยมาก ส่วนใหญ่เข้าร่วมประชุมในช่วงพิธีเปิดเท่านั้น หลังจากนั้นก็ต้องไปปฏิบัติภารกิจอื่นๆ เนื่องจากติดกิจนิมนต์ ประกอบกับวิทยาการที่ให้ความรู้ไม่ทราบบริบทพื้นฐานความรู้ของพระสอนศีลธรรมที่ไม่ได้มีวุฒิการศึกษาทางครุศาสตร์ ซึ่งไม่เข้าใจวิธีการวางแผนการจัดการเรียนรู้ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้และการถ่ายทอดความรู้ วิทยากรมีความเข้าใจว่าพระสอนศีลธรรมที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา เปรียบเสมือนครูที่มีทักษะและความชำนาญในการสอนแล้วให้การอบรมอย่างผู้เข้าอบรมมีพื้นฐานความรู้มาแล้ว ทำให้การอบรมขาดความน่าสนใจ จึงทำให้พระสอนศีลธรรมนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้น้อย ประกอบกับขาดความต่อเนื่องในการให้ความรู้จึงทำให้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และความสามารถในการวางแผนการสอนวิชาพระพุทธศาสนามีค่าเฉลี่ยรองลงมา

๕.๒.๒ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะสมรรถนะการสอนศีลธรรมของพระสอนศีลธรรมตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต ๒

๑. ด้านเนื้อหาและหลักสูตร คือ ขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ทั้งไม่สามารถกำหนดโครงสร้างหลักสูตรได้ตามเป้าประสงค์ที่จะให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ข้อเสนอแนะ ควรวางแผนการทำงานให้พระสอนศีลธรรมอย่างเป็นระบบระเบียบ และต้องมีนโยบายในการหาพระที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาปฏิบัติงานเพื่อให้งานออกมาสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพมากที่สุด

๒. ด้านการผลิตและการใช้สื่อ ปัญหา คือ ขาดความรู้ในการใช้เทคโนโลยีในการสอน รวมทั้งขาดแคลนเทคโนโลยีในการสอน ข้อเสนอแนะ ควรสนับสนุนทุนในการซื้อเทคโนโลยีให้พระสอนศีลธรรม และจัดให้ความรู้แก่พระวิทยากรที่สอนศีลธรรมอย่างทั่วถึง

๓. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ปัญหา คือ นักเรียนไม่เชื่อฟัง ไม่สามารถควบคุมชั้นเรียนได้ดีเท่าที่ควรในขณะทำการสอน ข้อเสนอแนะ พระสอนศีลธรรมควรมีการสอนแบบผ่อนคลายเป็นการสนทนาธรรมแต่ต้องสอดแทรกความสนุกสนานอย่างอื่นเพื่อดึงดูดความสนใจของนักเรียน

๔. ด้านการวัดและประเมินผล ปัญหา คือ สถานศึกษา ไม่ได้ให้ระเบียบการวัดผล ประเมินผลของสถานศึกษาแก่พระสอนศีลธรรม ทั้งไม่มีความรู้ความเข้าใจในการประเมินผลตามสภาพจริง ข้อเสนอแนะ สถานศึกษาควรมีเจ้าหน้าที่วัดผลประเมินผลที่เชี่ยวชาญจัดอบรมให้แก่พระสอนศีลธรรม และมีการประเมินผลอย่างจริงจัง เพื่อทราบถึงความสำคัญของการเรียนว่าควรมีมากน้อยเพียงใด

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย จากการศึกษาสมรรถนะการสอนศีลธรรมของพระสอนศีลธรรมตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต ๒ สามารถนำมาเสนอแนะได้ดังนี้

๑. ผู้รับผิดชอบโครงการพระสอนศีลธรรมทุกระดับ ควรมีการสร้างความรู้ความเข้าใจ ความรู้ความสามารถ ในด้านเนื้อหาหลักสูตร ด้านการผลิตและการใช้สื่อ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน

สอน และด้านการจัดและประเมินผล ให้แก่พระสอนศีลธรรมได้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพในการถ่ายทอด และการนำคุณค่าอย่างถ่องแท้แห่งพุทธธรรม น้อมนำหลักคำสอนของพระพุทธเจ้ามาเป็นเครื่องปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิตประจำวัน เพื่อให้เยาวชน ซึ่งเป็นรากฐานของประเทศเจริญเติบโต ด้วยหลักแห่งพุทธธรรม เป็นคนดีของชุมชน สังคม และประเทศชาติ

๒. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการกำหนดนโยบายอย่างชัดเจนในการส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรม ให้เหมือนกับบุคลากรครูในสถานศึกษา มีการนิมนต์เข้าร่วมประชุม เพื่อร่วมวางแผน ดำเนินงานตามแผน ร่วมประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์ในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้แก่นักเรียน

๓. ผู้บริหารโครงการ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรมีการนิเทศการดำเนินงานโครงการและหาที่ปรึกษาที่เป็นกัลยาณมิตร มีความรู้ความเข้าใจในหลักพุทธธรรมอย่างถ่องแท้ เพื่อช่วยสนับสนุน ให้การปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรศึกษาสมรรถนะการสอนของพระสอนศีลธรรมตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขตการศึกษาอื่น ว่ามีความเหมือนกัน หรือแตกต่างกัน

๒. ควรศึกษาสมรรถนะการสอนของพระสอนศีลธรรมตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขตการศึกษาอื่น ว่ามีปัญหาอะไรสำคัญที่ต้องแก้ไข เป็นการเร่งด่วน เพื่อเป็นแนวทางแก้ไขที่ยั่งยืน

๓. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา

๔. ศึกษาความคิดเห็นของครูพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนและสอดคล้องกับหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ

๕. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบสมรรถนะในการทำงานในหน่วยงานอื่นของจังหวัดเลย เช่น สำนักงาน องค์กรหรือหน่วยงานอื่น ที่มีลักษณะการปฏิบัติหน้าที่คล้ายคลึงกัน โดยมีหลักพุทธธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นตัวแปร

๖. ควรศึกษาเชิงพัฒนาเพื่อส่งเสริมและกระตุ้นให้พระสอนศีลธรรมมีความตื่นตัวและมีความพร้อมในการสอนมากยิ่งขึ้น

๗. ควรศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งเสริมความสามารถในการสอนของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา